УДК 343.2/.7(100:477)

В.М. Попович,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

У статті розглянуто методологічні засади визначення критеріїв аналізу, оцінки, кримінологічного прогнозування ризиків, припустимості, меж та методи імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України. Водночас доведено неприпустимість безоглядного запозичення і ратифікації окремих норм Римського Статуту Міжнародного Кримінального Суду, оскільки це суперечить вимогам ст. 157 Конституції України, яка забороняє звуження наявних прав і свобод громадян й порушення суверенітету та незалежності країни.

***Ключові слова**: критерії, аналіз, оцінка, кримінологічне прогнозування ризиків, межі та методи імплементації, норми міжнародного кримінального права, законодавство України, норми Римського Статуту Міжнародного Кримінального Суду, права і свободи громадян, суверенітет, незалежність країни.*

В статье рассмотрены методологические основы определения критериев анализа, оценки, криминологического прогнозирования рисков, установления границ и методы имплементации норм международного уголовного права в законодательство Украины. Одновременно доказана недопустимость подписания и ратификации норм Римского Устава Международного Уголовного Суда, поскольку это противоречит требованиям ст. 157 Конституции Украины, запрещающей сужение прав и свобод граждан и нарушение суверенитета и независимости страны.

***Ключевые слова**: критерии, анализ, оценка, криминологическое прогнозирование рисков, границы имплементации, методы имплементации, нормы международного уголовного права, законодательство Украины, нормы Римского Устава Международного Уголовного Суда, права и свободы граждан, суверенитет и независимость страны.*

Paper considers methodological principles of determining the criteria for analysis, evaluation, criminological forecasting risk acceptability, limits and methods of the implementation of international criminal law into Ukrainian legislation. At the same time the author proves the inadmissibility of reckless borrowing and ratifying the rules of the Rome Statute of the International Criminal Court, because it is contrary to the requirements of Art. 157 of the Constitution of Ukraine, which prohibits narrowing existing rights and freedoms and violation of the state sovereignty and independence.

***Keywords**: criteria, analysis, evaluation, criminological forecasting risks, limits and methods of implementing rules of international criminal law, Ukrainian legislation, the rules of the Rome Statute of the International Criminal Court, human rights and freedoms, state sovereignty and independence.*

Для безоглядних "ура-цивілізаторів"
про наш нечесний і їх справедливий суд.

Людство лише здогадується про єдино праведний
і справедливий Суд.
Не вірте, що чужі людські суди не можуть стати судилищем.
Не порушуйте Закон, не здавайте ваших громадян
під чужий, апріорі упереджений суд.
У фаворі привладної "слави" пам'ятайте: судити можна тільки
за достеменне зло – вчинений і доведений злочин.
Судіть злочинця суверенним судом власної країни і не забувайте:
сьогодні — ви, а завтра — вас.
Ще пам'ятайте про вічність — туди нічого не візьмеш,
окрім дурної слави.

Узгодження міжнародного та національного кримінального права зумовлене глобалізацією транснаціональної злочинності, корупції та тероризму й характеризується спробами світового співтовариства створити спільну систему протидії цим та іншим криміногенним явищам, стрімке відтворення яких відбувається сьогодні не лише в окремих країнах, а й у всьому світі [1–4]. У цьому контексті спостерігається активне формування конвенційного міжнародного кримінального права й подальший розвиток системи міжнародної кримінальної юстиції у формі міжнародних трибуналів ООН та Міжнародного Кримінального Суду (далі – МКС) [5–8]. Останній створено на установчій конференції в Римі в 1998 р.

Станом на квітень 2003 р. Римський Статут МКС підписали 139 країн і ратифікували 90. Окремі з країн-підписантів Статуту МКС відкликали свої підписи, заявивши, що окремі норми Статуту зумовлюють ризик упередженого їх застосування до громадян США [9–10]. Це достойний приклад попередження загроз своїм громадянам, що можуть виникати при беззастережному підписанні міжнародних зобов'язань, що дозволяють втручатися у внутрішні справи інших країн. Характерним також є приклад недавньої заяви Президента Південно-Африканської республіки, озвученої 19 жовтня 2016 року (трансляція каналу Euronews), щодо виходу із угоди про підписання Римського Статуту МКС у зв'язку з тим, що цей міжнародний документ вимагає передачу суду громадян суверенних країн (ст. 89 Статуту МКС – прим. наша) і не лише громадян, а і глав держав інших країн. Пункт "б" ст. 27 Статуту дійсно встановлює, що при видачі громадян неприпустимо посилатись на їхнє посадове положення. Ці норми Статуту, на думку Президента Південно-Африканської Республіки, можуть використовуватися для тиску на керівництво Республіки щодо видачі Міжнародному кримінальному Суду глав інших держав, що перебувають на території Південно-Африканської Республіки. Ці норми можуть використовуватися впливовими країнами для примусової зміни керівництва держав, а в цьому Південно-Африканська Республіка брати участі не хоче.

Перед тим, як перейти до більш детального визначення й аналізу інших проблем упередженості норм Римського Статуту МКС і розробки шляхів їхнього розв'язання, доцільно наголосити, що українські дослідники-компаративісти та інші фахівці на наведені приклади і принципові недоліки норм Римського Статуту МКС уваги не звертають, закликають до скорішої ратифікації документу, а проблеми імплементації його норм у вітчизняне законодавство зводять до "пошуку" технічних прийомів і способів її здійснення [6–10]. Однак якраз це не є проблемою. Методи і процесуальний механізм запозичення та узгодження норм міжнародного і національного законодавства досить добре розроблені у теорії держави і права,

а процедура описана у відповідних нормах конституції України. Зводяться ці методи до сукупності спеціальних способів, правових заходів реалізації міжнародних зобов'язань країни, що включають: **імплементацію** (від латин. Implores – виконувати, дотримуватись міжнародно-правових норм); **інкорпорацію** (від лат. Incorporation – приєднання, включення до складу, а також систематизація у одному збірнику законів прийнятих у різний час); **апроксимацію** (заміна одних норм іншими, більш точними за етимологічним змістом); **гармонізацію** (від грець. harmonicons – узгоджений, погоджений з метою формування спільного продуктивного процесу (правового, політичного, економічного тощо) і **уніфікацію** (приведення чогось до єдиної форми, системи, тощо) міжнародного і національного законодавства [11, с.с. 318–348].

Проблемна ситуація полягає в тому, що кожний компаративіст-дослідник, вивчаючи конкретний нормативно-правовий акт міжнародного конвенційного чи договірного права, чи права якоїсь "цивілізованої країни", перед впровадженням у вітчизняне законодавство повинен не просто закликати приєднатись до міжнародних нормативно-правових актів, угод та зобов'язань. Просте посилання на наявність тих чи інших норм у якихось інших країн є лише приводом для конкретного і всебічного дослідження і категорично не може бути аргументом для механічного їх впровадження в інших країнах. Методологічні засади (методи, методики і технічні засоби, притаманні предмету дослідження) як складові методології визначення, вивчення і розв'язання цих проблем корелюються, насамперед, з певними нормами Конституції України. Відповідно методику визначення, вивчення і розв'язання цих проблем слід формувати залежно від предмету дослідження – визначення алгоритмів всебічного дослідження кожної конкретної норми, кожного конкретного міжнародного нормативно-правового акта на предмет: відповідності чи не відповідності тої чи іншої запозичуваної норми нормам Конституції України; наявності та змісту ризиків для правової та соціально-економічної системи від впровадження запозиченої норми; чи можна, і як саме ці ризики слід локалізувати; як запозичену норму слід адаптувати до вітчизняної правової системи, соціально-економічного середовища, системи правореалізації, системи правозастосування країни? І особливо, якщо запозичувана норма, в плані локалізації ризиків, є припустимою, то слід з'ясувати, що конкретно позитивного чи негативного привнесуть запропоновані новели у протидію злочинності, захист прав і свобод громадян, інші сфери життєдіяльності країни? Яке співвідношення прогнозують реформатори між позитивом і негативом від прийняття запропонованої норми? Розглянемо ці проблеми більш детально, як у плані визначення змісту проблем, так і в плані методології і юридичної техніки шляхів їх розв'язання.

Визначення змісту і шляхів розв'язання проблем вимагає, по кожній запозиченій нормі окремо, об'єктивного, безпристрасного, незаполітизованого, виключно науково-вивіреного дослідження і з'ясування таких питань:

1) наскільки необхідною, а в плані вимог окремих норм Конституції України та всесвітньо визнаних принципів теорії права і можливою, доцільною і навіть припустимою є імплементація тих чи інших норм міжнародного кримінального права в законодавство України;

2) якими є необхідність, припустимість і правові межі імплементації тих чи інших норм іноземного права у вітчизняну систему права;

3) які соціальні та правові досягнення або загрози, в плані звуження, скасування і захисту прав і свобод українських громадян, можуть виникнути

після запозичення і впровадження норм міжнародного права чи іноземного законодавства;

4) як це вплине на суверенітет та незалежність країни, на забезпечення прав і свобод громадян та національну безпеку держави.

З погляду загального підходу щодо запозичення тих чи інших положень міжнародного кримінального права сумнівів немає. Україні, як і будь-якій іншій країні, досвід ігнорувати не слід. Це вимагає необхідність приєднання до світової спільноти у сфері протидії злочинності, формування колективної системи протидії організованій транснаціональній злочинності, корупції і тероризму. Глибоко продумана імплементація певних норм міжнародного матеріального і процесуального права може сприяти розвитку права, процесу, удосконаленню системи профілактики і протидії злочинності, захисту прав громадян на міжнародній арені, просувати інтеграцію країни в світогосподарські процеси тощо.

Однак, як показує сучасна практика правотворення, правореалізації і правозастосування, бездумне, формально-механічне запозичення норм іноземного матеріального і процесуального права дає, м'яко кажучи, негативний ефект, протилежний задекларованому. Можна навести багато прикладів, коли сучасна практика формальних організаційно-правових і процесуальних запозичень не вдосконалює, а руйнує кримінальне право, кримінальний процес, систему попередження, профілактики, виявлення і розкриття злочинів, систему кримінальної юстиції країни в цілому, а відповідно, порушує права і свободи громадян, принцип "презумпції невинуватості", руйнує систему протидії злочинності, про що свідчить катастрофічне зниження розкриття злочинів з традиційних 70–90 відсотків до усереднених 5–10 відсотків після ухвалення реформованого (а по суті десистематизованого) за Західними зразками Кримінального процесуального Кодексу України [12; 13; 14, с. 22–36;15 с. 169–181].

Відзначені негативні результати свідчать не просто про зниження рівня попередження і розкриття злочинів, а й відображають катастрофічне зниження рівня захисту порушених злочинами прав громадян, що відкинуло вітчизняну правотворчу і правозастосовну практику далеко назад, суперечить нормам Конституції, національному законодавству та національним інтересам країни в цілому. Визначені вище методологічні засади дослідження та їх предмет – окреслені результати нормативно-правових (кримінально-правових та кримінально-процесуальних) запозичень, вимагають від нас розробки, визначення і юридичного аналізу критеріїв імплементації норм міжнародного кримінального права в українське законодавство.

До першої групи критеріїв можна віднести: необхідність і можливість імплементації тих чи інших норм міжнародного кримінального права в українське законодавство, які зумовлені такими основними факторами:

перший – юридичним обов'язком держави щодо партнерського виконання взятих на себе міжнародно-правових зобов'язань;

другий – необхідністю розвитку національних кримінально-правових інституцій і потребами участі у боротьбі з міжнародними та транснаціональними злочинами, що загрожують інтересам країни й посягають на світовий порядок в цілому.

До другої групи критеріїв слід віднести: припустиму глибину та правові межі імплементації норм міжнародного кримінального права в національне законодавство, які зумовлені або викликані до життя необхідністю локалізації й усунення можливих (відзначених та інших) негативних результатів і недопущення

їх у майбутніх кримінально-правових та кримінально-процесуальних перетвореннях.

Ці критерії означають, що навіть при необхідності правових запозичень (випливають із "рекомендацій" тих чи інших міжнародних організацій або у зв'язку із непродуманим взяттям чиновниками міжнародних зобов'язань, або з інших причин) слід прогнозувати ризики і визначати припустиму глибину виконання таких зобов'язань та межі їх правового закріплення, які переходити неможна. Це випадки, коли запропоновані реформаційні перетворення порушують: норми Конституції, обмежують права громадян, посягають на суверенітет і незалежність держави, що само собою означає негативний, а не позитивний результат. Саме через розуміння можливості виникнення негативного результату від непродуманих, формально-механічних запозичень і виникають критерії припустимої глибини виконання зобов'язань щодо правових перетворень та правові межі імплементації в національне законодавство норм міжнародного кримінального права.

Розкриття змісту обох груп критеріїв (необхідності, можливості, припустимої глибини перетворень і меж імплементації тих чи інших норм міжнародного кримінального права в українське законодавство) вимагає кримінологічного прогнозування, як позитивних, так і негативних наслідків від тих чи інших запозичених правових перетворень. Прогнозовані позитивні результати від правових запозичень стануть критерієм-підтвердженням необхідності, можливості (й доцільності) імплементації і ляжуть в основу економічного, кримінологічного і правового обґрунтування проекту вітчизняного нормативно-правового акта, підготовленого для внесення запозичених змін і доповнень. Прогнозовані негативні результати стануть обґрунтуванням недоцільності, неможливості і неприпустимості запропонованої законопроектом імплементації.

Конкретний аналіз змісту відзначених критеріїв і зроблений на його основі прогноз позитивних або негативних результатів від запропонованої імплементації тих чи інших новел у законодавство України змусить проектувальників нормативно-правових запозичень належним чином їх аналізувати й не допускати безмежного, бездумного, а тим більше механічного перенесення міжнародних норм у вітчизняне законодавство. Цей прогноз може захистити вітчизняне законодавство від внесення в нього суперечностей, правових анахронізмів (прецеденти, пропозиції, що призводять до декодифікації кримінального законодавства тощо) або навіть руйнації, в цілому, непогано опрацьованої в минулому вітчизняної системи кримінального матеріального і процесуального права [11, с. 356-361; 12]. Практика сучасного вітчизняного правотворення свідчить, що формально-механічне запозичення так званого досвіду іноземного законодавства обов'язково призводить до: зменшення або навіть втрати гарантій прав і свобод громадян; зниження рівня суверенітету та незалежності країни; провокування і стимулювання (у зв'язку із взяттям від імені країни необдуманих міжнародних зобов'язань) міжнародного тиску та інших непередбачуваних негативних наслідків.

Аналіз загально-правових кроків України з зазначених питань свідчить, що перед прийняттям "гармонізаційних" рішень прогнози позитивних або негативних наслідків імплементації не роблять, можливі ризики не визначають, а, відповідно, пропозиції щодо усунення і локалізації можливих ризиків не розробляють, прогнози інших фахівців ігнорують. Свої прогнози такі "реформатори-державники" зводять до формальних суто кон'юнктурних гасел, декларацій, що такі норми країні потрібні, бо вони є в цивілізованих країнах. Бездумні, формально-механічні запозичення з іноземного законодавства здійснюються: в угоду ситуативній

політичній кон'юнктурі з порушенням загальновизнаних світовою спільнотою принципів теорії держави і права[11, с. с. 362-376]; без врахування рівня економіко-правового розвитку держави; без належної адаптації запозичених норм до фактичного економічного та правового середовища країни (введення кумулятивної системи оподаткування; впровадження ПДВ без відсутності перевиробництва – об'єкта його регулювання, що продукує соціально-конфліктну модель економічних відносин, криміногенну систему управління економічними процесами, які продукують відтворення корупції, широкомасштабних тіньових відносин, багатократне зростання злочинності, відтворення криміногенного потенціалу і нових невідомих раніше суспільно-небезпечних діянь, унаслідок криміналізації яких КК України подвоївся – збільшився з 263 до 447 статей і продовжує зростати) [11, с. 237–250; 14, с. 27–36; 15, с. 169–181]. Внаслідок подібного правотворення виникають ризики обмеження суверенітету і незалежності держави, відбувається антиконституційне обмеження прав громадян й порушення національних інтересів країни [11, с. 171–317].

Наприклад, обґрунтовуючи юридичні обов'язки нашої країни щодо імплементації норм міжнародного права беззастережно декларується концепція примату міжнародного права над національним. Відомо, що пріоритету принципів і норм міжнародного права перед національним не визнають багато країн Північної Європи, де норми міжнародного права мають не пряме застосування, а використовуються для уточнення національних правових актів. [16–18].

Аналіз досвіду міжнародного правотворення показує, що концепція примату міжнародного права не є беззаперечною, а тим більше безмежною. Конвенції ООН та інших міжнародних організацій майже завжди дають право застосування національного законодавства. Наприклад, ч. 1 ст. 5 Міжнародної конвенції по боротьбі з фінансуванням тероризму відзначає: "Кожна держава учасниця вирішує проблеми юридичної відповідальності згідно з принципами свого внутрішнього права .... згідно з її законами". Стаття 2 зазначеної Конвенції встановлює: "...відповідальність може мати кримінальний, цивільний чи адміністративний характер" [18]. Тобт, беззастережне визнання примату міжнародного права над вітчизняним – це ініціативний вибір слабо підготовлених або кон'юнктурно налаштованих на здачу національних інтересів представників органів державної влади, ніж апріорі обов'язкове правило.

Зокрема, аналіз положень Конституції України свідчить також, що примат міжнародного права над вітчизняним не може бути беззастережним, а тим більше безмежним. Як показує міжнародний досвід, не припустимо і непотрібно механічно "ламати через коліно" вітчизняне законодавство, а тим більше Конституцію країни.

По-перше, згідно зі ст. 1 Конституції Україна є суверенною незалежною державою, суверенітет якої згідно з ч. 1 ст. 2 Конституції поширюється на всю територію України. Примат внутрішньодержавного права над міжнародним має з певних питань конституційне обґрунтування, викладене у ст. 8, яка визначає Верховенство, вищу юридичну силу Конституції України і пряму її дію на всій території країни. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати вимогам Основного Закону.

По-друге, є окремі випадки, коли Конституція України не виключає укладення міжнародних договорів, які суперечать нормам Основного Закону. Зокрема, згідно з ч. 2 ст. 9 Конституції окремі з правових запозичень, що суперечать Основному Закону, можна включати у міжнародні договори і ратифікувати їх. Однак, це слід робити лише після внесення змін чи доповнень до самої Конституції України.

Таким чином, якщо виявляється суперечність між проектом чи укладеним міжнародним договором України і її Конституцією, то ці запозичені зміни є недійсними, оскільки внесені до прийняття змін чи доповнень у відповідні норми Основного закону.

Тобто, до внесення змін і доповнень у Основний Закон діє примат норм Конституції над нормами міжнародного договору. Як зазначалось вище, це випливає зі ст. 8 та ч. 2 ст. 9 Конституції України, які передбачають її верховенство, вищу юридичну силу і пряму дію на всій території України.

По-третє, є випадки, коли норми міжнародного договору суперечать іншим законам країни, а не Конституції. У цьому випадку принцип "верховенство положень Конституції" допускає примат норм міжнародного договору відносно законів України. Однак це настає лише після ратифікації відповідних норм міжнародного договору і внесення змін чи доповнень у відповідне галузеве законодавство України. Це випливає з ч. 1 ст. 9 Конституції, яка встановлює, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, стає частиною національного законодавства України

Четверте, особливу увагу слід звертати на ті норми Основного Закону, які згідно зі ст. 157 змінювати не можна. До таких виключень слід віднести: частину 1 ст. 22 Конституції України, яка визначає: "Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані"; частину 2. ст. 22, – "При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод"; відповідно до частин 1–2 ст. 25 Конституції громадянин України не може бути позбавлений громадянства або права змінити громадянство, як і не може бути вигнаний за межі України або виданий іншій державі.

У таких випадках при підготовці, підписанні і ратифікації міжнародних угод, законів та інших нормативно-правових актів необхідно слідкувати, щоб їхнім положенням не суперечили ст. 2, ст. 22, ст. 25 та інші норми Конституції, в які ст. 157 заборонено вносити зміни. Сьогодні на телебаченні часто звучать заяви про беззастережну і без виключень ратифікацію Римського Статуту МКС. Такі підходи та бездумно взяті на державу міжнародні зобов'язання з відзначених питань утворять правову колізію, яка згідно зі ст. 157 Конституції України: не може бути подолана змінами до Основного закону; не може виконуватись, але й не може не виконуватись, бо недотримання необдумано підписаних угод спровокує тиск на Україну з боку міжнародних організацій. Разом з цим, виконання колізійних міжнародних угод всупереч фундаментальним вимогам Конституції призведе до правового нігілізму, порушення суверенітету і незалежності держави, неправомірного обмеження прав і свобод громадян. Розглянемо ці проблеми на конкретних нормах конкретного міжнародного документа, підписаного Україною, але поки що не ратифікованого – Римського Статуту Міжнародного кримінального суду.

Поряд з цим, слід звернути увагу, що кримінально-правове забезпечення участі України у боротьбі з міжнародними злочинами почалось не сьогодні і не із Римського Статуту МКС. В окремих нормах цей Статут повторив раніше прийняті міжнародні кримінально-правові норми у різних міжнародних конвенціях, багатосторонніх і двохсторонніх угодах. Ці норми регулюють відповідальність за найбільш тяжкі діяння, які вже давно інкорпоровані в українське кримінальне законодавство. В основному ці норми зосереджені у дванадцяти статтях розділу 20 КК України (ст. 436–447) "Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку". До числа таких злочинів входять діяння, пов'язані з пропагандою,

підготовкою і розв'язуванням агресивних воєн, розробленням, виробництвом, транспортуванням і збутом зброї масового знищення, екоцид, геноцид, застосування заборонених засобів і методів ведення війни, а також інші діяння, відповідальність за які у 1998 році лише продубльована Статутом МКС. Таким чином, положення Статуту МКС, що встановлюють кримінальну відповідальність за вказані міжнародні злочини, враховані, тому немає потреби у їх повторній імплементації у норми національного кримінального права.

Водночас, у контексті сучасних безоглядних закликів про беззастережне приєднання до вимог Римського Статуту МКС важливим і актуальним є об'єктивний, всебічно-виважений науково обґрунтований аналіз ризиків, які стали на заваді ратифікації цього договору багатьма країнами. Зокрема, на засновницькій конференції в Римі у 1998 р. Україна підписала Римський Статут МКС, але, як і багато інших країн, включаючи США, Китай, Індію, Пакистан, Індонезію, Росію, Туреччину, Ізраїль, Єгипет та інші держави, не ратифікувала його, вгледівши в цьому нормативно-правовому акті протиріччя, які суперечать не лише багаточисленним міжнародним нормативно-правовим документам ООН, а й нормам національного законодавства суверенних країн. Так, не можуть бути ратифіковані стаття 89 Статуту МКС, яка вимагає: а) передачу осіб суду – суперечить ст. 25 Конституції України, яка гарантує, що "громадянин України не може бути вигнаний за межі України або виданий іншій державі"; ст. 20 Статуту робить виключення з принципу "no bis in idem" (не можна судити двічі за одне і те ж діяння) – порушує ст. 61 Конституції України, яка не передбачає будь-яких виключень з цього принципу.

З тексту Статуту також не можна зрозуміти, за якими критеріями і категоріями справ Суд припускає визначати: "цілі правосуддя в національних судах", "ступінь незалежності і неупередженості правосуддя", а також відповідність "нормам належної законної процедури, визнаної міжнародним правом". Норми Статуту всіх цих критеріїв не встановлюють, а тому створюють умови для суб'єктивізму і політизування діяльності Суду.

Наприклад, ст. 17 Статуту МКС встановлює абстрактно-оцінні критерії юрисдикції Суду, за якими він може вилучати справи з національних судів: "... коли ця держава не бажає або не здатна вести розслідування або порушити кримінальне переслідування належним чином", – або, – "мала місце необґрунтована затримка з проведенням судового розгляду", "чи ж вона (держава – прим. наша) не в змозі здійснювати судовий розгляд ще з яких-небудь причин".

Наведені положення розширюють юрисдикцію Суду до неприпустимих меж, надаючи йому право висловлювати думки не тільки про ефективність національної системи правосуддя, але й оцінки всієї держави, її здатності здійснювати судову владу на власній території. Такий безмежно некоректний і небезпечний у міжнародних відносинах підхід щодо можливості вилучення кримінальних справ з юрисдикції національних судових органів, які невід'ємно володіють всією повнотою судової влади на території своєї держави, винесення оцінок державі або її судовій системі порушує такий фундаментальний принцип Статуту ООН, як невтручання у внутрішні справи держави.

При цьому ст. 1 Статуту відзначає, що "МКС доповнює національні органи кримінальної юстиції". Однак, наведений вище аналіз та новітня практика створення міжнародних трибуналів свідчить про іншу роль МКС. Норми Статуту МКС роблять його фактично "наднаціональним" судовим органом, який отримує можливість не доповнювати національні суди, а втручатися в національну юрисдикційну діяльність держав, вилучати і розглядати справи замість національної судової

системи. Ці положення Статуту МКС підривають незалежність судової влади в країні, звужують суверенітет держави.

Відзначені норми Статуту МКС вже стали інструментом політичного маніпулювання органами міжнародної юстиції шляхом формування і узаконення процесів втручання у внутрішньодержавні політичні конфлікти суверенних держав методами міжнародного кримінального права. При цьому, наявними вже є головні уроки такого втручання. Вони випливають з подвійних стандартів при створенні міжнародних трибуналів у Югославії, Руанді, Сербії і невтручання у внутрішньодержавні конфлікти в Англії − багаторічна боротьба за незалежність Ірландського народу, в Іспанії − подавлення виступів баских сепаратистів тощо.

Очевидним є висновок про те, що запропонована у Статуті МКС модель міжнародної кримінальної юстиції не відповідає інтересам рівнозначної безпеки держав і їх громадян. Про те, що це добре розуміють фахівці США, свідчить такий факт: під час використання міжнародного трибуналу по Югославії у грудні 2000 р. США підписали Статут МКС, а в травні 2002 р. не лише не ратифікували його, а й відкликали свій підпис, пославшись на побоювання, що МКС "... може діяти політично упереджено по відношенню до американських громадян". А хіба в України та інших країн не може бути таких побоювань з приводу упередженої міжнародної юстиції, що працює, м'яко кажучи, під чільною опікою не українців, а громадян інших країн та при відсутності реального міжнародного контролю з боку ООН?

Ці факти зобов'язують нас ще раз наголосити, що при підготовці, підписанні і особливо при ратифікації таких угод, законів та інших міжнародних актів необхідно слідкувати, щоб вони не суперечили Конституції, інакше взяті державою міжнародні зобов'язання утворять правову колізію, яка не може бути подолана змінами до Конституції, але й не може виконуватись. Невиконання таких угод спровокує тиск на Україну. Виконання колізійних міжнародних угод призведе до порушення фундаментальних принципів Конституції, прав і свобод громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний статистичний сайт Євросоюзу (Eurostat) [Електронний ресурс] − Режим доступу : httr://appsso.eurostat.ec.europa.eu./nui/show.do? dataset=gen&lang=en.

2. *Кулик О.Г.* Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання: монографія. − К.: Юрінком Інтер, 2011. − 288 с.

3. *Попович В.М.* Транснаціональні криміногенні процеси у сфері економіки: комплексні підходи до їх призупинення. Міжвідомчий науковий збірник 25 т. Економічні злочини: попередження і боротьба з ними // Науково-дослідний інститут "Проблеми людини". − К., 2001. − С. 264−269.

4. *Попович В.М.* Міжнародні економічні відносини − кримінологічний аспект. Навчально-практичний посібник. − К.: Правові джерел, 1997. − 168 с.

5. *Тихий В.П.* Уголовное право Украины и международное право // Mokso darbi, Teise. − Vilmus. − 2005. − № 54. − S. 143−149.

6. *Опришко В.Ф.* Проблеми зближення Європейського права із законодавством України // Європа, Японія, Україна: шляхи демократизації правових систем. − К., 2000. − С. 38.

7. *Шемчушенко Ю.С.* Гармонізація законодавства України з міжнародним Європейським правом // Європа, Японія, Україна: шляхи демократизації правових систем. − К., 2000. − С. 9.

8. *Хавронюк М.І.* Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації. Монографія. − К.: Юрисконсульт, 2006. − 1048 с.

9. *Ведерникова О.* Международное уголовное право: проблемы имплементации // Уголовное право. − 2003. − № 3. − С. 12−14.

10. Евронары для русских генералов // Аргументы и факты. − 2003. −№ 15.

11. *Попович В.М.* "Теорія держави і права: концепція, праксеологія і методологія розвитку": Монографія / В.М. Попович. − К.: Юрінком Інтер, 2015. − 384 с.

12. *Попович В.М.* Актуальні проблеми кримінального права : курс лекцій / В.М. Попович. — К. : Юрінком Інтер, 2009. — 256 с.

13. *Попович В.М.* Гуманізація кримінального законодавства України: проблеми, виклики та загрози / В.М. Попович, В.Б. Дацюк // Держава і право. – 2012. – № 56. – С. 405–410.

14. *Попович В.М., Попович М.В.* Проблеми розслідування економічних злочинів // навчальний посібник – К.: Юрінком Інтер, 2016. – 350 с.

15. *Попович В.М.* Економіко-кримінологічна теорія детінізації економіки. Монографія. – Ірпінь, НВЦ АДПСУ, 2001. – 524 с.

16. *Моргунова М.А.* Имплементация норм международного права и региональных организаций в национальные правовые системы стран Северной Европы // Государство и право. – 2002. – № 5. – С. 144–152.

17. *Хайне Г.* Коллективная уголовная ответственность: проблемы санкций [Електронний ресурс] Режим доступу: www.nbpublish.com/lpmag/single_mag.php?id=52Esmonth=7Esyecar=2001.

18. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму // ООН; ст. 2 Конвенції, Міжнародний документ від 09.12.1999. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_518.

Отримано 03.10.2016